

Sygn. akt I C 822/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2014 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Daria Ratymirska

Protokolant Daria Paliwoda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2014 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w K.

o zapłatę kwoty 20.000 zł

I. oddala powództwo;

II. ustala i przyznaje na rzecz adw. R. Ś. z Kancelarii Adwokackiej w K., ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu dla powoda, wynagrodzenie w wysokości 2.952 zł, które należy wypłacić z wydatków budżetowych Sądu Rejonowego w Kłodzku;

III. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2.417 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu.

(...)

UZASADNIENIE

Powód M. P. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w K. o zapłatę kwoty 10.000 zł, tytułem zadośćuczynienia, zasądzenie od pozwanego na rzecz wskazanego Domu Dziecka lub Stowarzyszenia Pomocy kwoty 10.000 zł oraz pokrycie wszelkich kosztów badań powoda. W uzasadnieniu podał, że w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, w okresie od 30.01.2013r. do 13.05.2013r. przebywał w celi nr (...) w Zakładzie Karnym w K. z osobą chorą na chorobę zakaźną, m.in. na HCV i HIV. Podniósł, że nikt z administracji Zakładu nie poinformował go o realnym zagrożeniu zdrowia i życia, zaś sama świadomość tego, co się może zdarzyć, że może się zarazić od osoby chorej, z którą korzysta ze wspólnego kąjaka sanitarnego, jest dla powoda dramatem, a wymierzona kara pozbawienia wolności stała się dla niego nieproporcjonalnie dolegliwa. Podniósł, że doszło do naruszenia jego prawa do humanitarnego traktowania, zostało zagrożone jego zdrowie i życie, w związku z tym domagał się zasądzenia zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Skarb Państwa – Zakład Karny w K. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Zarzuciła, że fakt nosicielstwa wirusa HIV i HCV nie stanowi podstawy do szczególnego sposobu osadzania skazanych, nie ma żadnych przepisów prawnych, zobowiązujących zakłady karne do osadzania takich osób w osobnych celach, czy też wyodrębniania cel, czy oddziałów z przeznaczeniem dla osób chorych. Podniosła, że fakt nosicielstwa choroby zakaźnej jest znany tylko personelowi medycznemu i jest to objęte tajemnicą lekarską. Pozwana zarzuciła, że przy przyjęciu powoda do zakładu karnego (do Aresztu Śledczego w P.), został on zapoznany z problematyką zakażenia wirusem HIV i HCV oraz poinformowany przez lekarza o regułach bezpiecznego zachowania, ewentualnych zagrożeniach i sytuacjach, których należy unikać, co wynika z podpisanego

przez powoda dokumentu z dnia 17.11.2007r. Pozwana podniosła, że powód nie wskazał związku przyczynowego między ewentualnym bezprawnym działaniem lub zaniechaniem strony pozwanej a jakkolwiek szkodą na jego osobie, wobec czego pozwana uznała żądanie pozwu za niezasadne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w K.. W okresie od 30.01.2013r. do 13.05.2013r. przebywał w jednej celi z osobą zarażoną wirusem HIV i HCV. Zarówno powód, jak i osoba zarażona miały świadomość ewentualnych zagrożeń, związanych z możliwością zakażenia, wiedzą o konieczności profilaktyki, przestrzegania zasad higieny. Powód zachowuje reguły bezpiecznego zachowania w kontakcie z osobą zarażoną.

Dowód: zeznania powoda (k-60)

Przy przyjmowaniu powoda do Aresztu Śledczego w P., został on zapoznany z problematyką zakażenia wirusem HIV i HCV oraz poinformowany przez lekarza o regułach bezpiecznego zachowania, ewentualnych zagrożeniach i sytuacjach, których należy unikać.

Dowód: wyciąg z książki zdrowia pozwanego z dnia 17.11.2007r. (k-38-39); pismo Kierownika ZOZ Zakładu Karnego w K.12.09.2013r. (k-40).

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa, za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, jest art. 417 § 1 k.c. Warunkiem koniecznym odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, na podstawie powołanego przepisu, jest zatem łączne spełnienie następujących przesłanek: bezprawności działania lub zaniechania, wystąpienie szkody oraz związku przyczynowego między bezprawnością działania lub zaniechania władzy publicznej a szkodą poniesioną przez powoda. Obowiązek naprawienia szkody łączy się więc jedynie z takim działaniem funkcjonariusza państwowego, które jest niezgodne z prawem. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa, zgodnie z art. 6 kc, na powodzie.

W rozpoznawanej sprawie Sąd nie stwierdził, aby zachowanie pozwanego Zakładu nosiło znamiona bezprawności, która jest konieczną przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa (obok szkody i związku przyczynowego między bezprawnym działaniem funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności a szkodą).

Zgodnie ponadto z zachowującym swą aktualność poglądem Sądu Najwyższego, powództwo o odszkodowanie mogłoby być uwzględnione dopiero w przypadku wykazania takich uchybień organów więziennych, których normalnym następstwem byłaby choroba powoda. Ewentualna utrata zdrowia na skutek pobytu w więzieniu, bez stwierdzenia uchybień funkcjonariuszy, nie daje podstawy do żądania odszkodowania (tak: wyrok z dnia 7 czerwca 1966 roku, I CR 143/66, LEX nr 5997).

Sam fakt przebywania powoda w celi z innym osadzonym, zakażonym wirusem HIV i HCV, nie może rodzić odpowiedzialności strony pozwanej na podstawie przepisu art. 417 kc. W niniejszej sprawie brak przesłanek do przyznania powodowi zadośćuczynienia – na podstawie przepisów art. 445§1 kc w zw. z art. 444§1 kc).

Osadzenie powoda, odbywającego karę pozbawienia wolności, w celi, w której przebywała również osoba zarażona, nie stanowi także naruszenie dóbr osobistych w postaci prawa do humanitarnego traktowania, oraz nie uzasadnia odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 kc.

Poza sporem jest, że na pozwanym Zakładzie spoczywa obowiązek traktowania osoby, pozbawionej wolności, w sposób humanitarny, nie prowadzący do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji. Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez

Polskę międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167 i 169) głoścący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Warunki w pozwanym Zakładzie Karnym odpowiadały obowiązującym normom. Powód, przy przyjęciu do placówki penitencjarnej, został poinformowany, podobnie jak inni osadzeni, o drogach zakażenia i profilaktyce zakażeń wirusami HIV i HCV, co poświadczył własnoręcznym podpisem w dniu 17.11.2007r. (k-39). Przeciwnie zeznania powoda, który zasnaniał się niepamięcią w tej kwestii, nie zasługiwały na uwzględnienie, jako wiarygodne. Tym bardziej, że zarówno powód, jak i osoba zarażona, miały świadomość ewentualnych zagrożeń, związanych z możliwością zakażenia, wiedzieli o konieczności profilaktyki i przestrzegania zasad higieny, co jest istotne, nie zaś fakt, czy powód pamięta o tym, kto i kiedy przekazał mu stosowne informacje. Niewątpliwym jest, że powód został poinformowany o profilaktyce zakażeń wirusami HIV i HCV, na dowód czego pozwana przedłożyła wyciąg z książki zdrowia z podpisem pozwanego. Jak sam zeznał, zachowuje reguły bezpiecznego zachowania w kontakcie z osobą zarażoną. Dlatego wniosek powoda o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków współosadzonych M. D. i D. D., na okoliczność, „ czy poinformowano powoda o chorobie skazanego chorego na wirus HCV i HIV oraz, czy informowano go o zagrożeniach ze strony osoby zarażonej, zasadach zachowania się w takich sytuacjach” nie podlegały uwzględnieniu, jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Nieistotna z punktu widzenia odpowiedzialności pozwanego Zakładu jest zarazem okoliczność „ zachowania się osoby chorej na HCV i HIV przebywającej razem z powodem w jednej celi”, na którą zostali zawnioskowani przez powoda w.w. świadkowie. Obawa powoda - niezależnie od tego, czy jest ona uzasadniona, czy też nie - przed złośliwym zarażeniem ze strony współosadzonego, nie rodzi odpowiedzialności odszkodowawczej po stronie pozwanego Zakładu. Na tym ostatnim nie spoczywa obowiązek umieszczania osób, będących nosicielami wirusa HIV i HCV, w osobnych celach, przy czym, stan zdrowia osadzonych jest objęty tajemnicą lekarską. Skoro nie stwierdzono bezprawności zachowania po stronie funkcjonariuszy pozwanego Zakładu, to bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy była okoliczność, na którą powód powołał dowód z opinii biegłego lekarza. Nawet bowiem, gdyby teza postawiona przez powoda, a mianowicie, że przebywanie w jednej celi z osobą chorą stwarza realne zagrożenie zarażenia się tymi wirusami, okazała się prawdziwa i znalazła potwierdzenie w opinii biegłego lekarza, nie rodzi to odpowiedzialności odszkodowawczej po stronie pozwanego Zakładu, ponieważ nie można mu postawić skutecznie zarzutu bezprawności zachowania, prowadzącej do powstania szkody na zdrowiu powoda. Nie stanowi także poniżającego traktowania (w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności), rodzącego obowiązek wypłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 24 kc w zw. z art. 448 kc. Sam bowiem stan realnego zagrożenia zarażeniem wirusem, w sytuacji obcowania z osobą zarażoną w jednej celi, przy obustronnej świadomości profilaktyki i dróg zakażeń oraz przestrzeganiu zasad bezpiecznego zachowania, takiej odpowiedzialności po stronie Skarbu Państwa nie powoduje.

Orzeczenie w pkt II oparto na przepisach art. 2 ust. 1, art. 5 ust. 1 pkt 4, art. 83 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z § 2 ust. 3, § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. 2013, poz. 461).

Orzeczenie w pkt III oparto na przepisach art. 98 § 1 i 3 kpc. W skład kosztów procesu, które powód, jako przegrywający, powinien zwrócić stronie pozwanej wchodzi wynagrodzenie pełnomocnika, będącego radcą prawnym (w stawce minimalnej) i opłata skarbową od pełnomocnictwa.